



DuINKRANT

onder redactie van MARC JANSSEN en HENK WIJKHUISEN

LANDELIJK NIEUWS

Stagnatie Natuurbeschermingswet

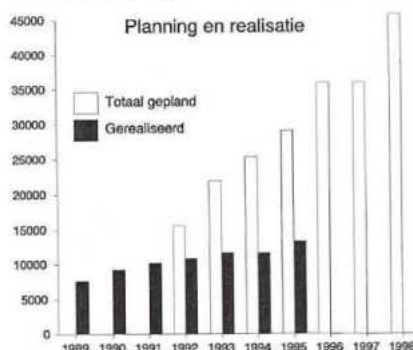
LEIDEN - In het Natuurbeleidsplan (1990) is vastgelegd, dat het gehele Nederlandse kustduingebied in 1998 aangewezen moet zijn als beschermd- of staatsnatuurmonument. Een planning hiervoor is te vinden in het meerjarenprogramma Natuur en Landschap 1992-1996. Het gaat momenteel echter erg slecht met dat plan. De Stichting Duinbehoud heeft de huidige situatie in kaart gebracht en komt tot schokkende conclusies. Het tempo waarin aanwijzingen plaatsvinden is sterk gedaald en de achterstand op het programma groeit met het jaar. Er moet rekening mee worden gehouden, dat in 1998 slechts minder dan de helft is aangewezen.

Wanneer de planning naast de gerealiseerde aanwijzingen wordt gelegd (zie figuur), dan ontstaat een ontnuchterend beeld. De voorbereiding van de NB-wet aanwijzingen verloopt uiterst traag en de afgelopen twee jaar is geen enkel duingebied aangewezen als natuurmonument. Voor de duinen van Zeeland en de Zuidhollandse eilanden zijn de afgelopen vijf jaar nauwelijks vorderingen gemaakt en voor de Waddeneilanden moeten de voorbereidingen nog van start gaan.

Dat de toekomst er slecht uitziet blijkt ook uit een analyse van zowel de voorbereidingstijd van een aanwijzing als de fase waarin de voorbereidingen voor nog niet aangewezen gebieden zijn. De voorbereidingstijd is minimaal twee jaar, maar kan uitlopen met vele jaren. Momenteel neemt een aanwijzing twee tot zeven jaar in beslag en de gemiddelde tijd is de laatste jaren opgelopen tot ruim vijf jaar.

De vertraging die de aanwijzing oploopt berokkent het duingebied belangrijke schade. Die zit vooral in een groot aantal kleine aantastingen die wel voorkomen hadden kunnen worden met behulp van de Natuurbeschermingswet.

Aanwijzingen NB-wet duinen



WADDENEILANDEN

Windmolen

VLIELAND - Het duingebied van Vlieland staat de afgelopen tijd behoorlijk onder druk. Vorig jaar wilde het gemeentebestuur een fietspad aanleggen (zie DUIN 93/1) en kwam zij met plannen om in de duinen te bouwen (zie DUIN 94/2). De meest recente claim op het duingebied is de voorgenomen bouw van een windmolen op de duinrug achter het dorp Oost-Vlieland. Sluipenderwijs wordt met deze plannen het duingebied grenzend aan het dorp geannexeerd.

Zowel de Stichting Werkgroep Vlieland, Stichting Duinbehoud en Staatsbosbeheer hebben bezwaren laten horen tegen het voorgenomen bouwplan.

NOORD-HOLLAND

Bezoekerscentrum

CASTRICUM - In Castricum werd op 21 oktober het geheel vernieuwde bezoekerscentrum de Hoep geopend door de Commissaris der Koningin, dr. J. van Kemenade. Op de plaats waar E. Kortenoever ooit in een werkschuur zijn natuurverzameling toonde is thans een opmerkelijk gebouw verrezen, dat qua omvang en inrichting uniek is. Het oudste bezoekerscentrum van ons land is nu tevens het grootste en modernste in zijn soort.

Kosten noch moeite zijn gespaard; dit geldt ook voor de faciliteiten die aanwezig zijn voor natuur- en milieuedukatie. Twee lesruimten, een theorielokaal en een practicumlokaal moeten vooral het basisonderwijs verlokken om kennis op te doen van de duinen en de drinkwaterwinning. Erg leuk is het spelen met een aantal computers, waarmee kinderen en auteur dezes spelenderwijs meer te weten komen over de verschillende duinmilieus. En wie de echte natuur wil bekijken kan terecht in de duintuin die achter het bezoekerscentrum ligt.

Afval in de duinen

WIJK AAN ZEE - De afgelopen zomer werd één van onze medewerkers getipt over de illegaal dump van bouw- en sloopafval in de duinen bij het revalidatiecentrum Heliomare. Dat heeft geleid tot een aanpak bij de politie en aktivering van het ambtelijk apparaat. Het gevolg was dat op 29 september de directeur Stadsontwikkeling en Beheer van de gemeente Beverwijk kon melden dat het duingebied ontdaan was van bouw- en sloopafval. Hulde dus aan de gemeente Beverwijk voor haar snelle en korrekte afhandeling van deze zaak.

Heliomare heeft naar aanleiding van dit voorval contact gelegd met de bureaus (het PWN) om afspraken te maken over een goed beheer van het duingebied.

Duinrellen

EGMOND - De Milieufederatie Noord-Holland kwam de afgelopen zomer tot de ontdekking dat circa 20 duinrellen illegaal waren gedempt. Illegaal, omdat sprake was van strijdigheid met het bestemmingsplan. Het vermoeden bestaat dat boeren de schuldigen zijn. De gemeente wil nu het een en ander uitzoeken en 31 januari 1995 beslissen of er iets aan moet worden gedaan. Dit duurt de Milieufederatie Noord-Holland te lang, dus zullen strafrechtelijke- en/of bestuursrechtelijke stappen worden ondernomen.

Deze gang van zaken lijkt illustratief voor de wijze waarop handhaving van bestemmingsplannen plaatsvindt in Noord-Holland. Overigens is het in de meeste andere provincies niet eender. Handhaving heeft blijkbaar geen hoge prioriteit, dus kunnen tal van schadelijke ontwikkelingen ongestoord geschieden. Bovendien blijkt dat bij constatering van een strafbaar feit de gemeenten geen groot enthousiasme aan de dag leggen om haar handhavingstaken uit te voeren.

Zeer grote duinbrand

BLOEMENDAAL - Op zondag 24 juli 1994 om half zes in de namiddag kwamen bij de brandweer en de toezichthouders van het Nationale Park Zuid-Kennemerland i.o. meldingen van omwonenden binnen dat er een brandje zou zijn ergens op de lijn tussen de hoge flats in Zeewijk in IJmuiden en uitzichtpunt "het Kopje" in Bloemendaal. Direct kregen de brandweer van Velsen en de enige dienstdoende duinwachter op dat moment, opdracht zo snel mogelijk de juiste lokatie te bepalen en meer informatie door te geven. Door de grote drukte (zeer mooi weer) en de afgelegen ligging was het moeilijk om onmiddellijk een juiste plaatsbepaling te verrichten. Uiteindelijk bleek de brand te zijn in het Ruige Gat in de Kennemerduinen. Toen duinwachter Peter Bijnsdorp ter plaatse kwam stond ongeveer 200 m² kardinaalsmutsstruweel en duinriet in brand. Door snelle actie kon hij samen met enige passanten voorkomen dat het dennensbos van "Het verbrande Huis" vlam vatte. Hoewel er niet veel wind stond verspreidde de brand zich snel in zuidwestelijke en oostelijke richting. Al gauw bleek dat het mede door de moeilijke ligging en het ontbreken van voldoende blusmiddelen een zeer grote duinbrand zou worden. De brand ging gepaard met een enorme rookontwikkeling. Op het strand, op drie kilometer afstand, dwarrelden de verbrande grasresten in grote hoeveelheden neer. Meer brandweerkorpsen werden ter assistentie geroepen. Pas om ongeveer tien uur 's avonds werd het sein "brand meester" gegeven. Het nabluissen duurde echter tot woensdagmiddag.

Omdat het vuur in de dagen daarna steeds weer opblaasde in het Grote Vlak, een vallei met veel resten van boomstronken van "Stormbomen" van de grote storm in april

1973, werd woensdag besloten om met behulp van vijf tractoren met gierwagens, gevuld met water, na te blussen.

Er blijkt ongeveer 50 ha terrein te zijn beïnvloed door de brand. Het was één van de mooiste en rustigste delen van het toekomstige Nationale Park. Opvallend was ook het zeer grote aantal slachtoffers onder de wettelijk beschermde wijngaardslak (*Helix pomatia*). Bepaling van schade is moeilijk in geld uit te drukken. De meeste schade aan het terrein werd veroorzaakt door voertuigen die buiten de paden hebben gereden. Deze sporen blijven nog zeker tientallen jaren zichtbaar. Het is dan ook te betreuren dat er, voor zover bekend, in Nederland geen gebruik kan worden gemaakt van blusvliegtuigen.

Het blijkt dat al snel na de brand een enorme hergroei van voornamelijk duinriet optrad en dat plaatselijk het aantal konijnen flink is toegenomen en een gunstige invloed uitoefent op de vegetatieontwikkeling. Een groot deel van de struwelen is echter geheel verbrand. Sommige hogere struiken maken weer flinke uitlopers, maar van de duindoornstruwelen valt geen herstel te verwachten.

De Stichting Het Nationale Park de Kennerduinen zal een onderzoeksprogramma opzetten m.b.t. ontwikkeling van de vegetatie en fauna na de brand. Tevens zullen, in overleg met Natuurmonumenten, brandweer en politie, de huidige afspraken samen met de ervaringen opgedaan tijdens de brand, omgezet worden in een calamiteitenplan.

ZUID-HOLLAND

Westduinpark

DEN HAAG - Het Westduinpark ligt omringt door de gemeente Den Haag. Het gebied, van totaal ruim 250 ha, is in 1990 aangewezen tot beschermd natuurmonument. Echter door de hoge rekreatiedruk, de loslopende honden, de altijd nog aanwezige vuilstortplaats, de agressief uitbreidende exoten loopt de nog resterende waardevolle flora en fauna gevaar verder in kwaliteit achteruit te gaan.

Daarom is door de gemeente Den Haag een beheersvisie (1992) opgesteld. Hierin staan plannen voor het uitdunnen van het nu te dichte padennet, het rooien van exoten, het sluiten van de vuilstortplaats en het verzorgen van voorlichting door middel van informatieborden/bezoekerscentrum.

De beheersvisie is vervolgens uitgewerkt in een beheersplan (1994). Vanwege bezuinigingen zijn hierin slechts een beperkt aantal maatregelen opgenomen. In de komende twee jaar komt de aanpak van exoten en het sluiten van het parkeerterrein op het grasveld bij het "Paddenpad" en het opheffen van enkele fiets- en wandelpaden als eerste in aanmerking voor aanpak. De paddenpoel is inmiddels aangelegd, de exoten zijn deels verwijderd en het parkeerterrein wordt verplaatst. Het is goed dat er actie wordt ondernomen.

De plannen voor de komende twee jaar gaan echter niet ver genoeg. De Stichting Duinbehoud heeft dit verwoord in een reaktie op het beheersplan aan de gemeente-



Verbrand duingebied met rijsporen (foto: Marc Janssen).

raad van Den Haag. Met name de vuilstort, die nog steeds wordt gebruikt, hoort niet thuis in een beschermd natuurmonument. Zo spoedig mogelijke sluiting is dringend noodzakelijk. Ook een aanlijngedod voor honden (verstoring van broedvogels en eutrofiëring van de bodem) en sluiting en sanering van meer paden zijn noodzakelijk om rustgebieden voor vogels, herstel van duingraslanden en nieuwe territoria voor o.a. de duinhagedis.

BUITENLAND

Litouwen en Polen

AMSTERDAM - De Nationale Postcode Loterij heeft besloten natuurbeschermingsprojecten in Litouwen en Polen financieel te steunen. Het betreft kustgebieden met een grote rijkdom aan flora en fauna en belangrijke verblijfplaatsen voor vogels. Voor het project ontvangt de EUCC (European Union for Coastal Conservation) f252.000 van Stichting DOEN van de Nationale Postcode Loterij.

In Litouwen ligt langs de grens met Rusland, de monding van de rivier de Nemunas. Dit deltagebied van 20.000 ha is een ongerept natuurgebied waar veel trekvogels zoals kraanvogels, kemphanen, goudplevieren, visdiefjes, sperwers, kwartelkoningen en zwarte sterns neerstrijken. Om dit natuurgebied goed te kunnen beschermen is het noodzakelijk een beheersplan op te stellen. Daarnaast dienen met agrariërs in het gebied afspraken te worden gemaakt over milieuvriendelijke landbouwmethoden. De natuurbeschermingsorganisatie het Lithuanian Fund for Nature riep de hulp in van de EUCC voor het opstellen van een beheersplan en het sluiten van beheersovereenkomsten met agrariërs. De Litouwse overheid zal het beheersplan een juridische status toekennen.

In Polen ligt circa dertig kilometer ten noorden van Gdansk het kustgebied Rewa Mea-

dows. Dit graslandgebied van 135 ha met onder meer kwelders, een bosperceel, duintjes en strand heeft een bijzondere flora en fauna. Er zijn vogels zoals ganzen, krakenden, zomertalingen, smienten, zilverplevieren, kemphanen, grutto's, tureluurs en snippen te vinden. Om dit gebied duurzaam te kunnen beschermen willen de EUCC en de Poolse vogelbescherming OTOP het gebied gaan beheren en diverse traditionele gebruiken opnieuw invoeren, zoals het vee te laten grazen in het graslandgebied. Op deze wijze wordt de natuurlijke vegetatie in stand gehouden. Na de politieke omwenteling in Polen verdween dit gebruik. Hierdoor is het grasland overwoekerd door bosjes en struiken en wordt het steeds minder aantrekkelijk voor vogels. EUCC en OTOP willen als een van de eerste maatregelen vee terugbrengen naar het gebied.

■ NATIONALE ■ POSTCODE ■ LOTERIJ ■

Natuurbeschermers in Polen, de Baltische Staten en Albanië willen hun kustgebieden beschermen tegen de gevolgen van de "moderne" economische ontwikkelingen. Westerse investeringen leiden tot nu toe vooral tot natuuraantasting.

Bedrijven, organisaties en particulieren kunnen deze projecten geheel of gedeeltelijk adopteren of steunen. Ook met een klein bedrag (bijv. f50,-) is in Oost-Europa al heel veel te doen. U kunt contact opnemen met de EUCC, Postbus 11059, 2301 EB Leiden, tel. 071-122900. Of uw bijdrage overmaken op giro 10.25.914 van EUCC te Leiden, o.v.v. het land waarin u een project wilt steunen.